

Poroaavan linnustoselvitys

Salla

19.8.2011

Willitys Marjo Lindberg

Luontopalvelu Kraakku Marika Vahekoski

Sisällys:

1. Johdanto.....	3
2. Menetelmät.....	3
3. Tulokset.....	3
4. Lajiluettelo.....	5
5. Uhanalaiset ja lintudirektiivin I-liitteen lajit sekä Suomen vastuulajit.....	8
6. Päätelmät	9
 Lähteet	 15

Liitteet:

Kartta, johon on merkitty silmälläpidettävien lajien ja lintudirektiivin I-liitteen lajien ja Suomen vastuulajien reviirit.

Kartta valokuvapaikoista kuvaussuunnista

1. Johdanto

Poroaapa sijaitsee noin 13 kilometriä Sallan keskustasta luoteeseen. Poroaavan itäpuolella kohoaa Vallovaara ja eteläpuolella Kirmovaara. Poroaavan länsipuolella kulkee tie nro 19849 ja pohjoispuolella on Ahma-aavan suoalue. Alueen läpi koillisesta lounaaseen virtaa Jaurujoki. Poroaavan selvitysalueella on neljä niittyaluetta, joista osaa peittää rahkasammal ja niissä kasvaa pajukkoa. Suo on paikoin tiheään ojitettua, mutta pohjoisosassa on alue runsaslahopuustoista kuusikkoa, joka on säilynyt varsin luonnontilaisen kaltaisena.

Linnustoselvityksen ovat tehneet luontokartoittaja Marika Vahekoski Luontopalvelu Kraakusta ja Marjo Lindberg Willitys tmi:stä Ramboll Finland Oy:n toimeksiannosta.

2. Menetelmät

Alue kierrettiin jalkaisin kartoituslaskentamenetelmää (Koskimies P. ja Väisänen R.A. 1988) käyttäen 18.5. ja 22.6. klo 04.00–10.00 välisenä aikana. Molemmilla kerroilla alue laskettiin kokonaisuudessaan. Apuna laskennassa käytettiin kiikareita ja gps-paikantimia. Paikantimien karttaohjelmia apuna käyttäen etukäteen suunnitellut reitit toteutettiin ja saadut havainnot merkittiin tarkasti käsin kartoille. Laskentakerralla sää oli poutainen ja tuuli heikkoa. Linnuista merkittiin kartalle näkö- ja kuulohavainnot. Myös aluerajauksen läheisyydessä havaitut linnut merkittiin karttaan. Korkealla ylilentäviä lintuja ei merkitty, koska niiden tulkittiin olevan ohikulkijoita, ei alueella pesiviä.

3. Tulokset

Poroaavalla havaittiin yhteensä 36 lintulajia, joista 27 tulkittiin pesiviksi. Pesiviä pareja kahden kierroksen kartoituslaskennalla saatiin alueelle 81. Alueella havaittiin lisäksi runsaasti parvissa lenteleviä urpiaisia, pikkukäpylintuja ja vihervarpusia. Ne todennäköisesti pesivät selvitysalueella tai sen läheisyydessä, mutta parvista ei sitä arvioitu. Alueen yleisimmät pesimälinnut olivat järripeippo, metsäkirvinen ja pajulintu.

Taulukko 1: Suoalueella havaitut linnut ja niiden parimäärät

Laji	18.5.2011 havaitut lajit	22.6.2011 havaitut lajit	laskentojen perusteella arvioitu pesivä parimäärä
Tavi	X	X	1
Teeri		X	0
Metso		X	0
Pyy	X	X	2
Liro	X	X	4
Kapustarinta	X		0
Pikkukuovi	X		0
Taivaanvuohi	X	X	4
Hiiripöllö		X	1
Suopöllö	X	X	1
Käpytikka		X	1
Metsäkirvinen	X	X	8
Niittykirvinen	X	X	2
Rautiainen	X	X	2
Västäräkki	X	X	1
Keltavästäräkki	X	X	1
Punarinta	X		3
Leppälintu	X	X	1
Pensastasku		X	0
Laulurastas	X	X	3
Punakylkirastas	X	X	2
Kulorastas	X	X	2
Pajulintu	X	X	7
Hippiäinen	X		1
Talitiainen	X	X	2
Hömötiainen	X	X	1
Lapintiainen	X	X	1
Korppi	X	X	0
Peippo	X	X	4
Järripeippo	X	X	17
Urpiainen	X	X	3
Vihervarpunen	X	X	0
Pikkukäpylintu	X	X	0
Keltasirkku		X	0
Pajusirkku	X	X	1
Pohjansirkku	X	X	5
Yhteensä			81

4. Lajiluettelo

Tässä osiossa on esitelty lyhyesti Poroaavan selvitysalueella havaitut lajit ja niiden esiintyminen. Kuvauksen koostamisessa kirjallisuutena on käytetty L. Laineen Suomalaista lintuopasta ja L. Svenssonin & kumpp. teosta Lintuopas, Euroopan ja Välimerenalueen linnut. Lisäksi on mainittu uhanalaisuusluokitus, kuuluminen lintudirektiivin I-liitteen lajeihin, Suomen erityisvastuulajit sekä alueellinen uhanalaisuus.

Tavi on pienin sorsalintumme, joka pesii runsaslukuisena metsälammilla. Ensimmäisellä laskentakierroksella havaittiin kaksi koirasta Vallovaaranlammella ja toisella laskentakerralla havaittiin tavipoikue selvitysalueen lounaisosan ojassa. Tavi on Suomen erityisvastuulaji.

Teeri elää aukkoisissa sekametsissä ja soiden reunoilla. Se suosii talvella koivua kasvavia alueita. Yksi koirasteeri tavattiin selvitysalueen koillisosassa. Teeri on Suomen erityisvastuulaji ja kuuluu EU:N lintudirektiivin I-liitteen lintulajeihin ja uhanalaisuusluokituksessa silmälläpidettäviin lintulajeihin.

Metso elää rämeiden reunustamilla mäntykankailla. Se on paikkalintu. Selvitysalueen eteläosassa nähtiin kaksi ukkometsoa. Metso on Suomen erityisvastuulaji ja kuuluu EU:n lintudirektiivin I-liitteen lintulajeihin ja uhanalaisuusluokituksessa silmälläpidettäviin lintulajeihin.

Pyy elää noin 5 – 10 ha kokoisella elinpiirillään havu- ja sekametsissä sekä lehdoissa. Se on kanalinnuista yleisin. Selvitysalueella havaittiin kaksi erillistä pyyn reviiriä. Pyy kuuluu EU:n lintudirektiivin I-liitteen lintulajeihin.

Kurki pesii havumetsävyöhykkeen soilla ja rämeillä sekä järvenrantaniityillä ja umpeenkasvaneissa kosteikoissa. Kurjen huutoja kuultiin Poroaavan eteläpuolelta, selvitysalueen ulkopuolelta. Kurki kuuluu EU:n lintudirektiivin I-liitteen lajeihin.

Kapustarinta pesii yleisesti tuntureilla, mutta sitä tavataan harvalukuisena myös muualta Suomesta avosoilta. Yksi kapustarinta havaittiin ensimmäisellä selvityskerralla suota halkovan tien pohjoispuolella olevan pellon länsipuoleisella avosuolla. Pesintää alueella ei saatu varmennettua toisella laskentakerralla. Kapustarinta on EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji.

Pikkukuovi pesii pohjoisen soilla, tunturilammilla ja varvikoissa. Ensimmäisellä laskentakerralla tehtiin pikkukuovista äänihavainto, mutta sitä ei tulkittu pesiväksi Poroaavalla. Se on Suomen erityisvastuulaji.

Taivaanvuohi pesii avosoilla, rämeillä, luhtaniityillä sekä merenlahtien ruovikkoreunaisilla kosteikoilla. Se on yleisimpiä kahlaajia Suomessa. Selvitysalueella pesiviksi tulkittiin neljä paria.

Liro pesii vähäpuisilla soilla ja on yksi yleisimmistä kahlaajista Suomessa (Laine, L. 1996). Liro on EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji. Liroja havaittiin neljä paria vähäpuustoisilla avosoilla eri puolilla selvitysalueita.

Hiiripöllö pesii Poroaavan pohjoisosan runsaslahopuustoisessa korvessa. Toisella selvityskerralla hiiripöllöpariskunta puolusti maastopoikasiaan varoittelemalla ja tekemällä syöksyjä laskijaa kohti. Hiiripöllö on EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji.

Suopöllö pesii Pohjois-Suomessa soilla ja erityisesti rämeillä, niityillä ja pelloilla. Suopöllö havaittiin molemmilla laskentakeroilla ja tulkittiin suolla pesiväksi lajiksi. Poroaapaa halkovan tien pohjoispuolella olevalla pellolla suopöllö tavattiin saalistamassa ja soidinhuhuilu kuultiin selvitysalueen eteläosan syväojoaisen rämeen suunnasta. Suopöllö on EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji.

Käpytikka on yleisin tikka Suomessa. Poroaavalla käpytikalla oli pesä ja poikaset pohjoisosassa olevalla pienellä kangasmetsäsaarekkeella.

Metsäkirvinen pesii mäntymetsissä ja rämeillä. Se välttää tiheitä metsiä. Varmistettuja reviiirihavaintoja saatiin kahdeksan. Metsäkirvinen on Sallassa alueellisesti uhanalainen.

Niittykirvinen pesii avosoilla ja sitä tavataan koko maassa. Niittykirvinen on uhanalaisuusluokituksessa silmälläpidettävälaji. Kaksi paria niittykirvisiä tulkittiin pesiviksi selvitysalueella.

Rautiainen pesii nuorissa kuusikoissa ja aukkoisissa havu- ja sekametsissä. Kahdesta laulavasta rautiaisesta tehtiin alueella havainto. Toinen lauloi sekametsikössä aluetta halkovan tien eteläpuolella ja toinen alueen koillisosassa puronvarsikuusiossa.

Västäräkki on yleinen lintu pihapiireissä, mutta pesii myös avosoilla. Västäräkki tulkittiin pesiväksi alueen eteläosan niityllä.

Keltavästäräkki on runsaslukuinen lintu ja pesii yleisesti avosoilla sekä rannoilla ja luhdilla. Keltavästäräkillä oli poikaset toisella laskentakerralla aluetta halkovan tien pohjoispuolella olevalla niityllä. Keltavästäräkki on uhanalaisuusluokituksessa vaarantunut (VU).

Punarinta pesii sekametsissä ja suosii kuusia. Punarintoja tulkittiin pesivän alueella kolme paria.

Leppälintu on Pohjois-Suomessa yleinen mäntymetsien asukas. Poroaavalla leppälintu tulkittiin pesiväksi alueen pohjoisosassa. Leppälintu on Suomen erityisvastuulaji.

Pensastasku pesii niityillä, soiden reunoilla, rämeillä, hakkuilla ja pellonpientareilla. Se on runsaslukuinen. Selvitysalueella tehtiin havainto ensimmäisellä laskentakerralla yhdestä ääntelevästä pensastaskusta sekä selvitysalueen ulkopuolella (kaakkoispuolella) yhdestä laulavasta pensastaskusta.

Laulurastasta tavataan monen tyyppisissä metsissä. Mäntymetsissä se on yleensä vähälukuinen. Selvitysalueella tulkittiin pesiväksi sekametsäalueilla kolme laulurastasparia.

Punakylkirastas on hyvin yleinen lintu koko Suomessa. Se pesii aukkoisissa metsissä, avoimissa pensaikkosisissa maisemissa, pihoissa ja puistoissa. Selvitysalueella tehtiin havaintoja punakylkirastaista ja alueen eteläosassa tulkittiin pesiväksi kaksi paria.

Kulorastas on mäntyvaltaisten metsien laji. Selvitysalueen pohjoisosassa pesii kaksi kulorastasparia.

Pajulintu on hyvin yleinen lintu koko Suomessa ja se on myös tämän selvitysalueen yleisimpiä lintuja järripepon ohella. Pajulintuja tulkittiin pesiväksi seitsemän paria.

Hippiäinen viihtyy myös pääasiassa kuusikoissa. Alueen eteläosassa tulkittiin pesiväksi yksi hippiäispari.

Talitiainen on kolopesijä ja selvitysalueen pohjoisosassa on runsaasti talitiaisen pesimiseen sopivia lahoja puupötkkelöitä. Talitiaisista tulkittiin pesivän alueella kaksi paria.

Hömötiainen on talitiaisen tavoin kolopesijä. Hömötiaisesta tehtiin alueella muutamia havaintoja ja yksi hömötiaispari tulkittiin pesiväksi alueen pohjoisosassa.

Lapintiaisen pesii Metsä-Lapissa mäntykankailla. Sen kanta on taantunut. Poroaavalla pesi yksi lapintiaispari alueen länsiosassa.

Korppi pesii rauhallisissa metsissä ja on varsinkin pesimäaikaan arka. Korpista tehtiin havaintoja molemmilla laskentakierroilla. Ensimmäisellä kerralla korppi varoitteli ja toisella kerralla se lensi alueen ja kartoittajan yli kaksi kertaa myyrä nokassaan. Pesintä on todennäköinen suon itälaiteiden isoissa männyissä, koska ruuanvienti kesti vain vähän aikaa. Pesäpaikkaa ei selvitysalueelta löydetty.

Peippo on yleisimpiä lintuja koko Suomessa. Pohjois-Suomessa **järripeippo** on peippoa kuitenkin yleisempi kuten myös Poroaavalla, jossa järripeippojen reviireitä löydettiin 17 ja peipon 4.

Urpiaisen on Lapissa rämeillä yleinen pesimälintu. Siitä tehtiinkin useita havaintoja, jolloin lintuja lenteli parvissa. Laulu- ja varoittelevien havaintojen perusteella urpiaisia tulkittiin pesiväksi kolme paria. Todellisuudessa pesivien parien määrä lieenee suurempi.

Vihervarpunen pesii sekä kuusi- että mäntymetsissä. Vihervarpunen on Etelä-Suomessa hyvin yleinen lintu. Alueella havaittiin muutamia lenteleviä vihervarpusia, mutta havaintoja laulavista tai varoittelevista vihervarpusista ei saatu, joten niiden pesintää alueella ei pystytty varmistamaan.

Pikkukäpylintu lenteli alueella useissa parvissa. Ne pesivät jo aikaisin alkukevällä, eikä Poroaavallakaan tehty niistä yhtään lauluhavaintoa tai muuta pesintään vahvasti viittaavaa havaintoa.

Keltasirkku on hyvin yleinen lintu ja sille kelpaa pesimäpaikaksi monenlaiset puoliavoimet alueet, kuten hakkuuaukiot ja viljelysmaiden metsiköt. Selvitysalueella laulava keltasirkku havaittiin toisella laskentakierroksella suota halkovan tien eteläpuolella olevan pellon reuna pajukossa. Toinen laulava keltasirkku havaittiin suoalueen länsipuolella alueen ulkopuolella.

Pajusirkku pesii koko maassa ja Lapissa sille kelpaavat pesimäpaikoiksi pajua ja vaivaiskoivua kasvavat rämeiden ja avosoiden laitteet. Yksi pajusirkku pari tulkittiin pesiväksi aluetta halkovan tien eteläpuolella olevalla niityllä. Lisäksi ensimmäisellä laskentakerralla tehtiin alueen eteläisimmältä niityltä lauluhavainto pajusirkusta.

Pohjansirkku pesii rämeillä ja aukkoisissa soistuneissa sekametsissä. Pohjansirkku on yleinen lintu Pohjanmaalla ja Metsä-Lapissa. Alueella tulkittiin pesiväksi viisi pohjansirkkuparia. Pohjansirkku on uhanalaisuusluokituksessa vaarantunut (VU).

5. Uhanalaiset ja lintudirektiivin I-liitteen lajit sekä Suomen vastuulajit

Uhanalaisuusluokan 2010 mukaan laji arvioidaan silmälläpidettäväksi, kun se ei täytä uhanalaisten kriteerejä, mutta jonkun kriteerin täittyminen on kuitenkin lähellä tai on todennäköistä, että ehdot täyttyvät lähitulevaisuudessa. Alueellisessa uhanalaisuusarvioinnissa tarkastellaan valtakunnallisesti silmälläpidettävien ja elinvoimaisten lajien uhanalaisuutta vuoden 2000 uhanalaisuusarvioinnin mukaan. Lintudirektiivin I-liitteessä on lueteltu yhteisön tärkeinä pitämät lajit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityissuojelualueita (Natura 2000-verkosto.). Suomen erityisvastuulajeja ovat erityisesti karujen vesien, soiden ja boreaalisten havumetsien lajit, joiden Suomen kannan osuus on yli 15 % Euroopan kannasta, lukuun ottamatta punakylkirastasta, järripeippoa ja vihervarpusta.

Taulukko 2. Poroaavalla pesivät/havaitut uhanalaiset ja lintudirektiivin I-liitteen lajit.

Laji	Parimäärä	VU	NT	A	I-liite	Vastuulaji
Tavi	1					X
Teeri	ei varmaa pesintähavaintoa		X		X	X
Metso	ei varmaa pesintähavaintoa		X		X	X
Pyy	2				X	
Liro	4				X	X
Kapustarinta	ei varmaa pesintähavaintoa				X	
Pikkukuovi	ei varmaa pesintähavaintoa					X
Hiiripöllö	1				X	
Suopöllö	1				X	
Metsäkirvinen	8			X		
Niittykirvinen	2		X			
Keltavästäräkki	1	X				
Leppälintu	1					X
Pohjansirkku	5	X				
yhteensä	26					

VU= uhanalaisuusluokituksen mukaan laji on vaarantunut, NT= uhanalaisuusluokituksen mukaan laji on silmälläpidettävä, A= laji on alueellisesti uhanalainen, I-liite= laji kuuluu EU:n lintudirektiivin I-liitteen lajeihin, Vastuulaji= laji kuuluu Suomen erityisvastuulajeihin.

Alueella ei havaittu äärimmäisen tai erittäin uhanalaisia lintulajeja. Vaarantuneiksi lintulajeiksi on luokiteltu keltavästäräkki ja pohjansirkku. Silmälläpidettäväksi on luokiteltu teeri, metso ja niittykirvinen. Lisäksi teeri ja metso ovat EU:n I-liitteen lajeja sekä Suomen erityisvastuulajeja. Ainoa alueellisesti uhanalainen lintulaji Poroaavalla on metsäkirvinen. EU:n I-liitteen lajeja ovat myös pyy, liro, kapustarinta, suopöllö ja hiiripöllö. Suomen erityisvastuulajeja ovat teeren ja metson lisäksi tavi, liro, pikkukuovi ja leppälintu. Metsäkirvisen, liron ja pohjansirkun kannat

Poroaavalla ovat vahvat. Tavi hyötyy leveistä suo-ojista. Metso, teeri ja pyy ovat myös riistalintuja, joiden metsästyksessä päättää vuosittain Suomen Riistakeskus ja paikalliset metsästyssseurat. Alueen pohjoisosassa on laaja kuusikko alue, jossa on sopivia pesäpaikkoja hiiripöllölle. Kapustarinnan ja pikkukuovin pesintää ei pystytty varmistamaan Poroaavalla.

6. Päätelmät

Poroaavan selvitysalueelta löytyy monentyypisiä ojitetuista turvekankaista ja myös ojittamatonta rämettä sekä avosuota. Alueen pohjoisosassa on lisäksi runsaslahopuustoista kuusikkoa, joka tarjoaa pesäpaikkoja useille kolopesijöille. Suuri osa Poroaavasta on rämemännikköä, johon on kuivattavasti vaikuttanut vanha ojitus. Kuivumista edistävät uudet syvät ojat varsinkin alueen eteläosissa. Näillä rämemäisillä alueilla linnusto on lähinnä metsien lajeja, runsaimpana järripeippo. Edustava alue on selvitysalueella puolittain sijaitseva kaakkoisosan avosuo-osuus sekä muutamat pienemmät ojittamattomat osat suolla. Näillä alueilla tehtiin havaintoja avosoiden lajeista kuten liro, niittykirvinen ja keltavästäräkki. Vesilintuja ei juuri havaittu muutamaa tavia lukuun ottamatta, sillä alueella ei ole muuta avovettä kuin Vallovaaranlampi.

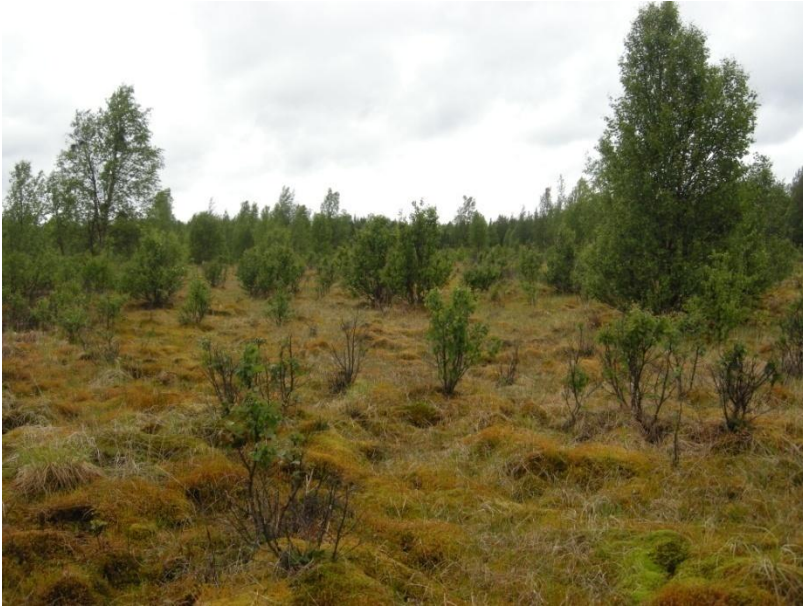
Kuva 1: Poroaavan eteläosaa ja Jaurujoen pohjoisosaa. Kuvaussuunta lounaaseen.

Kuva 2: Poroaapaa halkovan tien pohjoispuolella oleva avosuo. Kuvaussuunta pohjoiseen.

Kuva 3: Rämettä Poroaavan pohjoisosassa. Kuvaussuunta luoteeseen.

Kuva 4: Niittyalue Poroaavan pohjoisosassa. Kuvaussuunta länteen.

Kuva 5: Runsalahoppuustoista kuusikkoa Poroaavan pohjoisosassa. Kuvaussuunta pohjoiseen.

Kuva 6: Poroaavan märkää koillisosaa. Kuvaussuunta lounaaseen.

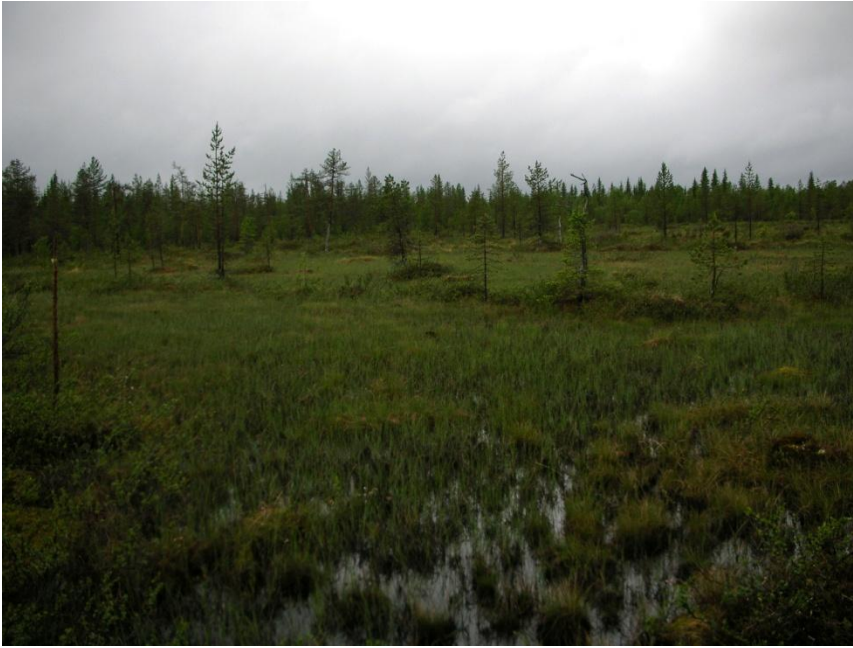
Kuva 7: Vallovaaranlampi. Kuvaussuunta pohjoiseen

Kuva 8: Koillisosan avosuota. Kuvaussuunta itään.

Kuva 9: Suota halkovan tien eteläpuolista ojitettua aluetta. Kuvaussuunta itään

Kuva 10: Eteläosan avosuon märkää välipintaa ja kermejä. Kuvaussuunta koillinen

Lähteet

Koskimies P. ja Väisänen R.A 1988. Linnustoseurannan havainnointiohjeet. Helsingin yliopiston eläinmuseo.

Lasse J. Laine 2004: Suomalainen lintuopas.

Koskimies P. ja Väisänen R.A 1988. Linnustoseurannan havainnointiohjeet. Helsingin yliopiston eläinmuseo.

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. ja Mannerkoski, I (toim.) 2010. Suomen lajien uhanalaisuus - Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö ja Suomen Ympäristökeskus. Helsinki.

Suomen ympäristökeskus: Vastuulajit, linnut.

www.ymparisto.fi/print.asp?contentid=22524&lan=fi&clan=fi

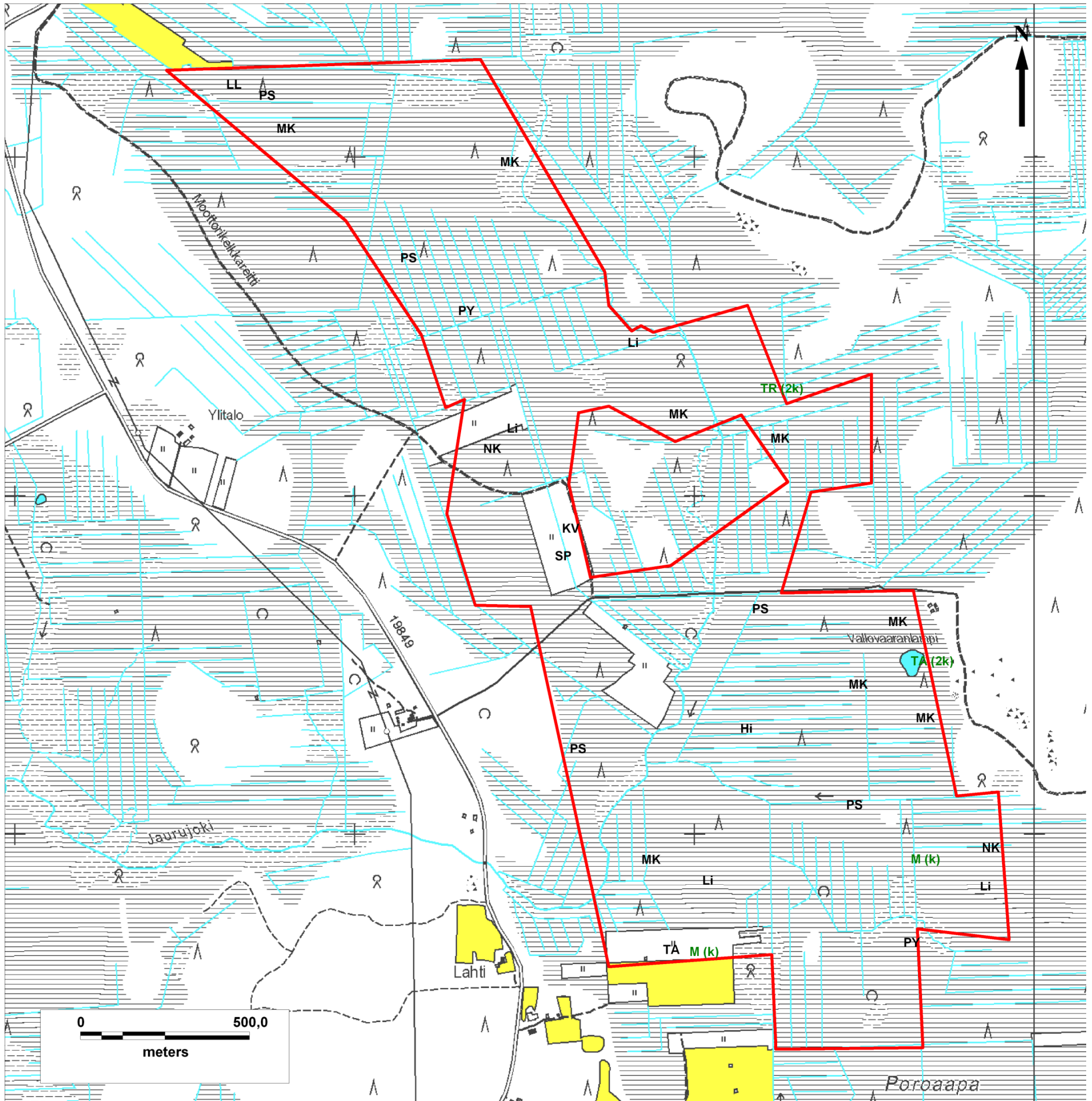
Ympäristöministeriö: Lintudirektiivin I-liitteen mukaiset lajit

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=9046&lan=fi>

Ympäristöministeriö: Alueellisesti uhanalaiset lintulajit

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=133970&lan=fi>

Liite 1. Kartta suojelullisesti huomionarvoisten lajien reviireistä Poroaapan selvitysalueella. Lisäksi karttaan on merkitty raportissa esitettyjen valokuvien ottopaikat

VIITASAMMAKKOSELVITYS

16WWE1432

6.10.2011

VAPO OY

Poroaavan viitasammakkoselvitys, Salla

Vapo Oy: Poroaavan viitasammakkoselvitys**Sisältö**

1.	JOHDANTO.....	1
2.	AINEISTO JA MENETELMÄT.....	3
3.	TULOKSET	3
4.	YHTEENVETO	5
5.	VIITTEET	5

Pöyry Finland Oy

NorNat Ky/ Antje Neumann, biologi FM
Pöyry Finland Oy / Juha Parviainen, biologi FM

maastotyöt, raportointi
raportointi

Yhteystiedot
PL 20, Tutkijantie 2 A
90590 Oulu
puh. 010 33280

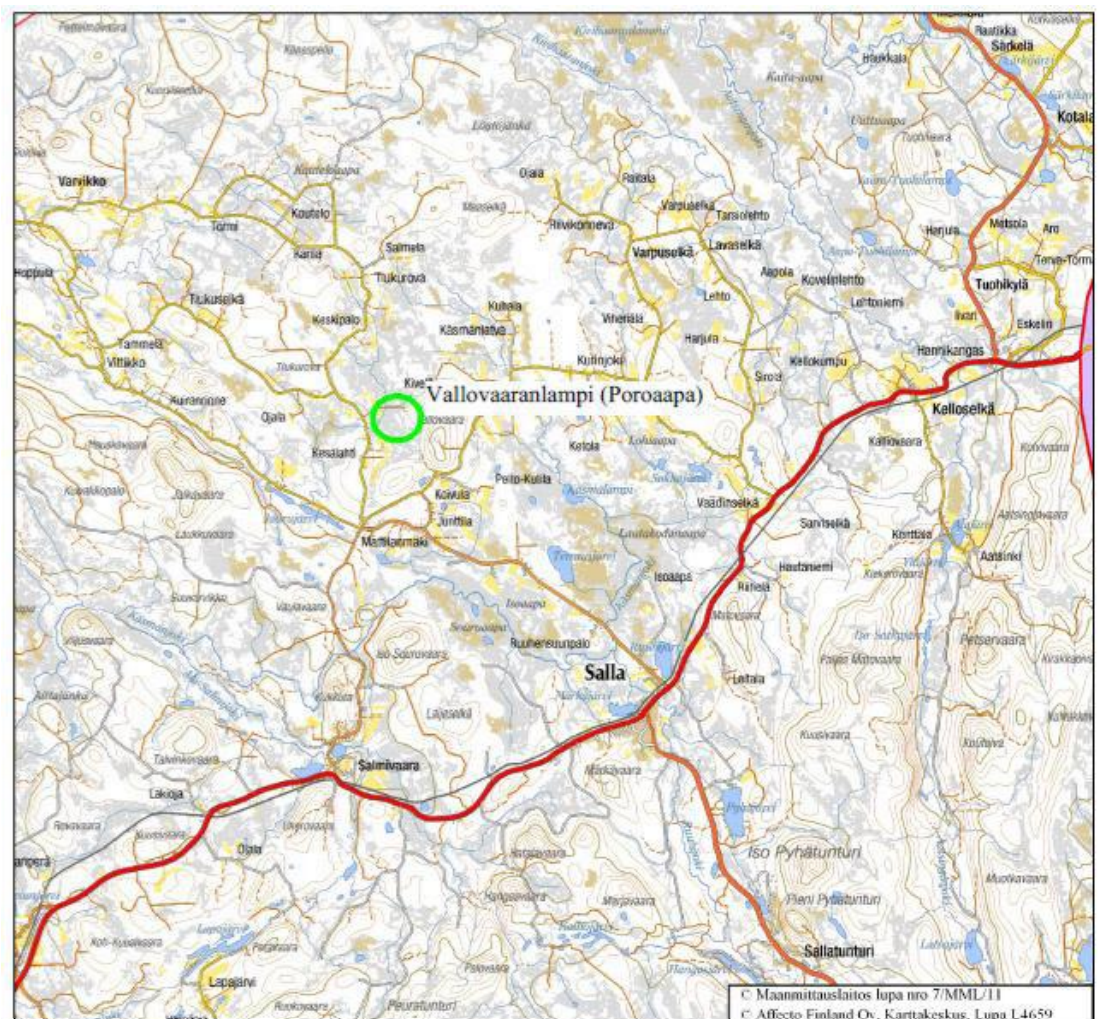
Pohjakartta-aineisto © Maanmittauslaitos lupanro 48/MML/09

kansikuva: Vallovaaranlampi 24.5.2011

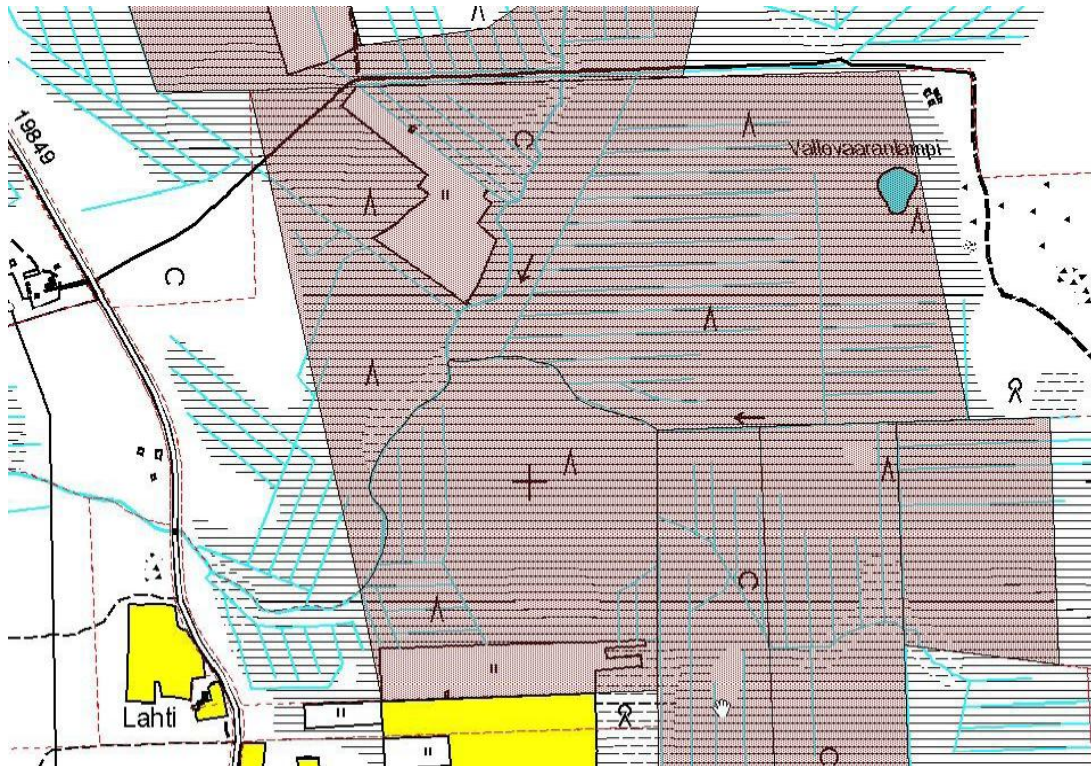
1. JOHDANTO

Sallan Poroaavalle suunnitellaan turvetuotantoaluetta. Tämän selvityksen tarkoituksena oli selvittää viitasammakon mahdollista esiintymistä suunnittelualueella sijaitsevassa Vallovaaranlammessa. Vallovaaranlampi sijaitsee noin 14 km Sallan taajamasta pohjois-luoteeseen ja se on pinta-alaltaan noin 0,4 ha. Lampi sijaitsee Poroaavan suunnittelualueen koillisosassa (kuvat 2 ja 3).

Selvitysalueen sijainti on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti.

Kuva 2. Vallovaaranlampi sijaitsee Poroaavan suunnittelualueen koillisosassa.

Kuva 3. Vallovaaranlampi ilmakuvassa.

2. AINEISTO JA MENETELMÄT

Viitasammakko (*Rana arvalis*) kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajeihin ja se on Suomessa luonnonsuojelulailta rauhoitettu. Viitasammakkoa esiintyy lähes koko maassa ja lajin runsaus vaihtelee harvasta melko runsaaseen. Pohjois-Suomessa viitasammakko on harvalukuisempi kuin Keski-Suomessa, missä se on monin paikoin jopa tavallista sammakkoa yleisempi. Viitasammakko elää kosteissa elinympäristöissä, etenkin rehevillä rannoilla ja soilla. Kutuaikana viitasammakot kerääntyvät kutupaikoille, kuten soilla oleville lammille. Yleensä viitasammakon kutu alkaa Etelä-Suomessa noin 20. huhtikuuta ja pohjoiseen mentäessä myöhemmin, Pohjois-Suomessa usein vasta touko-kesäkuun vaihteessa (Terhivuo, Sierla ym. 2004 mukaan).

Viitasammakkoselvitys tehtiin maastoinventointina lajin arvioituna kutuaikana. Näin viitasammakon mahdollisesta esiintymisestä saadaan käsitys lajityypillisten kutuäänien havainnoinnilla. Maastossa lampea käveltiin hitaasti ympäri kuulostellen samalla viitasammakoiden mahdollista kutuääntelyä. Lisäksi lajiääniä kuunneltiin lammen rannan läheisyydessä useiden erillispysähdysten aikana. Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin myös lammen itäpuolella sijaitsevat vetiset allikot sekä havainnoitiin yleispiirteisesti alueen linnustoa.

Ensimmäinen maastokäynti tehtiin 24.5.2011 illalla. Iltapäivällä sää oli tuulinen ja pilvinen, mutta illalla tuuli heikentyi ja sää muuttui puolipilviseksi. Tuulen yleinen nopeus oli 4 m/s, mutta välillä oli tuulenpuuskia voimakkuudeltaan 15-20 m/s. Ilman lämpötila oli +13 astetta. Noin klo 22 alkoi voimakas sadekuuro ja myrsky. Sadekuuron jälkeen ilma oli viilentynyt +8 asteeseen. Sää jatkui sateisena ja tuulisena, joten havainnointi keskeytettiin.

Edellisillan epäsuotuisten sääolosuhteiden takia Vallovaaranlammelle tehtiin toinen maastokäynti 25.5.2011 iltapäivällä. Tällöin sääolosuhteet olivat hyvät viitasammakkoinventointiin: sää oli puolipilvinen, tuulen yleinen nopeus noin 3 m/s ja ilman lämpötila +16 astetta.

3. TULOKSET

Vallovaaranlammen ranta on lähinnä karua *Sphagnum*-rimpinevaa. Lammen itäpuolen suolla on karuja sadevesiallikoita.

Maastokäyntien 24.5. ja 25.5.2011 aikana ei havaittu viitasammakon eikä myöskään muiden sammakkoeläimen ääntelyä Vallovaaranlammella tai sen itäpuolella sijaitsevan suon sadevesiallikoissa. Alueella havaitut lintulajit ovat liro, punarastas ja metsäkirvinen.

Kuva 4. Vallovaaranlammen ranta

Kuva 5. Vetiset allikot lammen itäpuolella

4. YHTEENVETO

Poroaavan koillispuolella sijaitsevalla Vallovaaranlammella selvitettiin viitasammakon esiintymistä maastoinventoinneilla 24.-25.5.2011. Vallovaaranlammella tai sen itäpuolella sijaitsevilla sadevesiallikoissa ei havaittu viitasammakkoa eikä kuultu lajin kutuääntelyä. Viitasammakko viihtyy etenkin rehevillä rannoilla ja soilla. Vallovaaranlampi ja sen ympäristö ovat melko karuja, joten ne eivät ole paras mahdollinen elinympäristö viitasammakolle.

5. VIITTEET

Luonnonsuojelulaki 1096/1996.

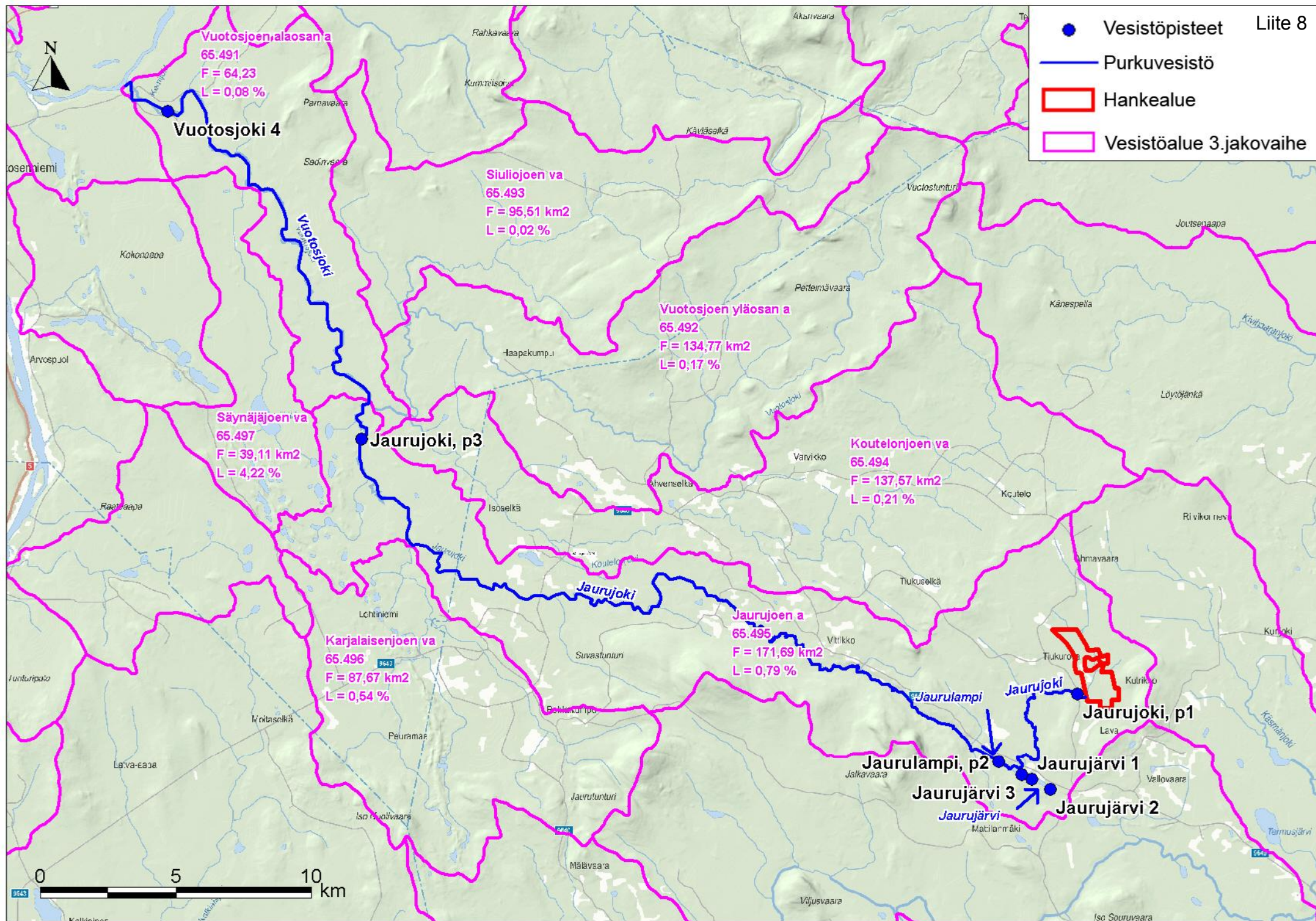
Luontodirektiivi 1992: Neuvoston direktiivi 92/43/ETY; luonnonvaraisten elinympäristöjen ja luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta; EYVL 1992 L 206.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Sierla Liisa, Esa Lammi, Jari Mannila ja Markku Nironen (2004). Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. Suomen ympäristö –sarja, nro 742. Ympäristöministeriö, Helsinki 2004.113 s.

Terhivuo Tapani, henkilökohtainen tiedonanto. Teoksessa Sierla ym (2004). *Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. Suomen ympäristö –sarja, nro 742. Ympäristöministeriö, Helsinki 2004.1*

- Vesistöpisteet
- Purkuvesistö
- Hankealue
- Vesistöalue 3.jakovaihe

Liite 9. Vedenlaatu luokituksen raja-arvot ja lähteet.

Vedenlaatu parametri	Pitoisuus	Luokitus	Lähde
Kokonaisfosfori tarkoittaa veden sisältämän fosforin eri muotojen kokonaismäärää ja on tärkeä veden rehevyyden arvioinnissa käytetty ravinnepitoisuus. Kesäaikana otetut näytteet kuvaavat parhaiten veden rehevyydestä. Fosforia pääsee veteen luonnonhuuhtoumana rapautumalla fosforipitoisista kivistä ja ihmistoiminnasta lähinnä maa- ja metsätaloudesta, asutuksen, turvetuotannon, kalankasvatuksen ja teollisuuden jätevesistä.	< 15 µg/l 15 - 25 µg/l 25 - 100 µg/l > 100 µg/l	karu lievästi rehevä rehevä erittäin rehevä	1)
Kokonaistyyppi on fosforin ohella rehevöitymisen kannalta tärkeä ravinne. Kesäaikana otetut näytteet kuvaavat parhaiten veden rehevyydestä. Tyypillisiä tyyppikuormituksen lähteitä ovat: maa- ja metsätalous, asutuksen jätevedet, turvetuotanto ja teollisuuden jätevedet. Ravinnekkuormituksen vaikutus on suurin kesän ja syksyn pienten virtaamien aikana, jolloin pitoisuuksien laimentuminen jokiuomassa on vähäistä ja perustuotanto on voimakkaimmillaan.	< 400 µg/l 400 - 600 µg/l 600 - 1500 µg/l > 1500 µg/l	karu lievästi rehevä rehevä erittäin rehevä	1)
Klorofylli-a kuvaa lehtivihreäisten planktonlevien runsautta vedessä ja järven rehevyydestä. Näytteet otetaan kesällä ja kuvaavat paremmin järviä kuin jokivesiä.	< 3 µg/l 3 - 7 µg/l 7-40 µg/l > 40 µg/l	karu lievästi rehevä rehevä erittäin rehevä	1)
Rauta esiintyy vedessä liuenneena, saostumina tai sitoutuneena humukseen. Raudan olomuoto riippuu veden pH:sta ja happipitoisuudesta. Happipitoisessa vedessä rauta sitoo fosforia ja vaikuttaa myös vesistön rehevyyteen. Rautapitoisuudet vaihtelevat vesistökohtaisesti valuma-alueen ominaisuuksista riippuen. Suovaltaisilla alueilla rautapitoisuudet ovat yleensä suuria. Veden rautapitoisuudet ovat suurimmillaan juuri ennen kevättulvan huippua.	< 200 µg/l 500 - 1000 µg/l 1000 - 2000 µg/l	talousvesi sisävesi suovaltaiset valuma-alueet	2)
Kiintoaineen määrä kuvaa vedessä olevaa hiukkasmaista ainesta. Kiintoainepitoisuutta lisäävät mm. jätevesikuormitus, runsas biomassa näytteessä (levät) tai eroosion kuljettama aines (savimennus). Jokivesissä kiintoainepitoisuus vaihtelee voimakkaasti. Kiintoainepitoisuudet ovat pienimmillään talvella ja suurimmillaan ennen ensimmäistä tulvahuippua. Kesällä jokien kiintoainekulkeuma on yleensä vähäistä. Koviin syyssateiden jälkeen kiintoainekulkeuma on miltei yhtä suuri kuin kevään sulamisvesien aikaan.	< 1 mg/l 1 - 3 mg/l < 25 mg/l	kirkas avoveden aika ei vaaranna kaloja	2)
Sameus kuvaa vedessä esiintyvää sameutta. Jokivedet ovat yleensä järvesiä sameampia, voimakkaamman eroosion takia. Jokivesissä sameuden vaihtelu on kiintoainepitoisuuden tapaan voimakasta vuodenaikasta ja sadannasta riippuen.	< 1 FTU 1 - 5 FTU > 5 FTU	kirkas lievästi samea näkyvästi samea	2)
Veden väriin vaikuttavat valuma-alueen soilta ja maaperästä huuhtoutuneet humusaineet, rauta, vedessä olevat levät sekä kiinteät ja liuenneet aineet. Pääasiallinen veden väriä säätelevä tekijä on humuspitoisuus. Suomessa humuksen antama ruskea väri on tavanomainen suurimmassa osassa vesistöjä. Väriarvoissa on voimakasta vuodenaikojen ja vuosien välistä vaihtelua, joka johtuu pääasiassa valuma-alueen muutoksista. Runsaat sateet yleensä nostavat ja kuivat jaksot laskevat väriarvoja.	< 15 mgPt/l 20 - 40 mgPt/l 40 - 100 mgPt/l > 100 mgPt/l	väritön lievästi humuksinen humuksinen erittäin humuksinen	3)
Kemiallinen hapenkulutus (COD _{Mn}) kuvaa veden sisältämien kemiallisesti happeutuvien orgaanisten aineiden määrää, eli vedessä olevaa eloperäistä ainetta, joka voi olla humusta, jättevettä, karjatalouden päästöjä tai luonnonhuuhtoumaa. Kuten väriarvot myös COD _{Mn} -arvot vaihtelevat valuma-alueen mukaan.	< 4 mg/l 4 - 10 mg/l 10 - 20 mg/l	kirkas väritön humuksinen vesi	2)
	< 4 mg/l 4 - 10 mg/l 10 - 20 mg/l > 20 mg/l	vähähumuksinen keskimääräisen humuksinen runsashumuksinen	4)
Veden normaali happamuus eli pH on lähellä neutraalia (pH 7). Vesien eliöstö on sopeutunut elämään pH-alueella 6,0 - 8,0. Luontaisesta humuskuormituksesta johtuen Suomen vesistöissä pH on yleensä lievästi hapan 6,5 - 6,8. Normaalisti pH on talvella hieman alhaisempi kuin kesällä. Kesäaikana levätuotanto kohottaa lievästi päällysveden pH-tasoa. Hyvin voimakas leväkukinta (esim. sinilevät) saattaa kohottaa pH:n arvoihin 8-10. Hapan laskeuma osaltaan alentaa vesiemme pH-tasoa. Veden pH on pienimmillään kevättulvan aikana. pH:n kevättulvan aikainen lasku on voimakkaimmillaan latvavesissä, joissa tulvan aikana saattaa hetkellisesti virrata lähes pelkästään lumensulamisvettä (pH noin 4,5) sen sijaan joen suulla pH harvoin laskee alemmas kuin 5,5 lukuun ottamatta alunamaa-alueita. Happamoituminen alkaa tuntua eliöstössä pH:n laskiessa tason 6,0 alapuolelle. pH-tason 5,5 alapuolella häiriintyy särjen ja lohikalojen lisääntyminen. Keväällä veden pH arvoja laskevat happamat lumensulamisvedet.	> 7 7 < 7 6,5 - 6,8 6,0 - 8,0 < 5,5	alkalinen neutraali hapan lievästi hapan, tyypillinen arvo Suomen vesistöissä vesieliöstö sopeutunut elämään tällä tasolla särjen ja lohikalojen lisääntyminen häiriintyy	5)
Alkaliteetti mittaa veden kykyä vastustaa pH:n muutosta, kun siihen lisätään happoa (puskurikyky). Vesistön happamoituminen näkyy ensin alkaliteetin laskuna ja vasta sen jälkeen pH-arvoissa. Puskurikyky riippuu pitkälle vesistön valuma-alueen laadusta. Karut, kallioiset tai ohuen moreenikerroksen omaavat valuma-alueet ovat tyypillisiä happamoituville vesistöille. Valuma-alueen peltovaltaisuus vähentää happamoitumista. Kevään sulamisvedet laskevat yleensä alkaliteettiä. Vesistön puskurikykyä kuvaavat parhaiten syyskierron aikana otetut näytteet, jolloin vesi on tasalaatuista.	> 0,2 mmol/l 0,1 - 0,2 mmol/l 0,05 - 0,1 mmol/l 0,01 - 0,05 mmol/l < 0,01 mmol/l	erinomainen puskurikyky hyvä puskurikyky tydyttävä puskurikyky välttävä puskurikyky heikko puskurikyky	5)
Sähkönjohtavuus ilmaisee veteen liuenneiden suolojen määrää. Korkea arvo kertoo korkeasta suolapitoisuudesta. Sisävesissä sähkönjohtavuutta lisäävät lähinnä natrium, kalium, kalsium, magnesium sekä kloridit ja sulfaatit. Sähkönjohtavuusarvojen vuodenaikavaihtelu on vähäistä. Suolojen määrää lisäävät mm. jätevedet ja peltolannoitus.	< 5 mS/m 5 - 10 mS/m 50 - 100 mS/m	alhainen johtavuus sisävedet jätevedet	2)
Hapen kyllästysprosentilla eli kyllästysasteella tarkoitetaan todettua hapen määrää prosentteina siitä määrästä, jonka vesi voi enimmillaan sisältää ko. lämpötilassa. Kylmä vesi voi sisältää enemmän happea kuin lämmin.	85 - 110 % 80 - 110 % 70 - 80 ja 110 - 120 % 40 - 70 ja 120 - 150 % 0 ja > 150 %	erinomainen hyvä tydyttävä välttävä heikko	6)
1) Forsberg, C. ja Ryding, S.-O. 1980. 2) Kokemäenjoen vesien suojeluyhdistys, Internet-sivusto 3) Ympäristöhallinto, Internet-sivusto 4) Vesipuidetdirektiivi 5) Heikkinen, K ja Alasaarela, E. 1988. Happamoituneiden vesistöjen neutralointi, kirjallisuuskatsaus 93 s. Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja 18. 6) Vesi ja ympäristöhallitus 1998. Vesistöjen laadullisen käyttökelpoisuuden luokittaminen. 48 s. Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja 20.			